

delecto succedere fecerunt, ut terebrato cupæ fundo A potum educeret. Huic aliis succedentibus, cum annis eorum penitus frustraretur labor, ad semet reversi cognoverunt eundem potum ea nocte, quæ Dominica dicitur, coactum. Agnoscentes itaque reatum, pœnitentiam placuli gerentes, votum Deo ac beatis vovere martyribus, se nil ulterius tale in ea pententuros nocte, ipsumque potum egenis ac pauperibus erogaturos. Mox voto peracto, omnibus egressus foraminibus potus largissime cœpit effluere. Hoc pro voto egenis distributo, alioque confecto, sicut disposuerant ad memoriam venientes sanctorum, ibique proprii reatus confitentes culpam, votisque persolutis ad propria sunt reversi.

ANNO DOMINI DCCLXX.

ÆNEAS

PARIISIENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Gallia Christiana.)

Defuncto Erehanrado, clerus Parisiensis et monasteriorum unanimitas suggestum a rege Carolo Æneam elegerunt. Is autem verbi divini præco egregius, et in scholis palatinis sub Carolo Calvo professor clarissimus, sacri palatii tunc notarius erat, seu, quod idem est, cancellarius. Quo nomine chartæ a Carolo pro monasterio Fossatensi datæ vii Idus Oct., indict. viii, an. vi regni ejus, et concilii Carisiacensi an. 849, et Suessionensi an. 853, necdum episcopus subscripsit. Hunc in modum peractam electionem Weniloni, Senonensi metropolitano, aliisque provinciæ episcopis significarunt epistola quæ exstat inter epistolas Lupi Ferrariensis (*epist.* 98); quos insimul enixe rogantur, ut eorum votis quanto citius obsecundantes, ponerent celeriter lucernam super candelabrum. Optatis cleri Parisiensis responderunt præsules, electum impensis exornarunt laudibus, ordinationique ejus uno subscripserunt ore; cujus gratia provinciales episcopos convocavit Wenilo archiepiscopus (*epist.* 99 inter ejusdem Lupi *epp.*). At Prudentius, Trecensis episcopus, cum propter notas quibus depressus erat infirmitates, eorum adesse non posset, misit presbyterum, qui vices ejus gereret, ordinationique assensum præberet, modo Æneas quatuor articulis, quibus puram sancti Augustini doctrinam contineri existimabat subscriberet. Vide tractatiam Prudentii epistolam inter ejus Opera (*Patrol.* tom. CXVIII). Utrum subscripserit Æneas veterum documenta non docent, nec quæ præcise anno electus et ordinatus fuerit episcopus. Bene autem quod synodo Carisiacensi mense Novembri anno 858 habitæ interfuerit, cujus a Patribus in epistola ad Ludovicum Germaniæ regem *episcopus honorabilis* appellatur.

Carolo regi semper addictus, non solum Ludovicum violati fœderis fraternæque conculeatæ amicitie coram arguit, sed etiam in concilio apud Saponarias anno 859, in episcopum suæ provinciæ metropolitanum, qui Ludovici faverat invasioni, iudicium ferre non est veritus. Concilio apud Tusiacum mense Octobri anni 860 adfuit (*Conc. Hard.* tom V, col. 490). Ecce jam tertium, mense Januario anni 861, Dani Lotetiam invadunt, incendio tradunt, cremantque Ecclesiam sancti Germani, et usque ad castrum Melidunum omnia circumquaque depopulantur. Anno eodem Carolus Calvus pontem majorem a se nuper extructum supra terram sancti Germani Antissiodorensis, et viam quæ ad pontem ducit, Æneæ successorumque ejus potestati subiecit pridie Idus Julii, anno regni xxii (*Hist. Ecclesiæ Paris.*, tom. I, pag. 460).

In concilio Pistensi, an. 862, Æneas subscripsit privilegio quod monasterio Dionysiano a Landerico jam pridem concessum episcopi confirmarunt, et alteri pro ecclesia sancti Martini Turonensis (*ibid.*, pag. 431). Concilio Suessionensi eodem anno astitit, in quo Rothadi, Suessionensis episcopi, loco alius subrogatus, aliudque Dionysiantis monachis, Ludovico abbate petente, datum est privilegium, cui Ormundus diaconus ad vicem Æneæ, Æneasque ipse postea subscripsit (*ibid.* pag. 433, 434). Obviam corpori sancti Germani, cum, Normannis regno pulsus, e villa Novigento in urbem Parisiorum anno 863 reportatum est, ivit Æneas cum canonicis (*ibid.* pag. 469). Alii Suessionensi concilio interfuit xvi Kalend. Septembris 866, epistolæque prælatorum synodice ad Nicolaum papam subscripsit viii Kalend. Sept. alterique eorumdem ad summum pontificem de Britonum episcopis, datæ viii Idus Decemb. anni ejusdem. Privilegio monasterii Atrebatensis, in concilio Vermeriensi anno eodem concesso, subscripsit. Anno 867 Æneæ petenti rex Carolus reddidit insulam quamdam eidem civitati ab orientali plaga contiguam ac viciniorum ecclesiæ B. Mariæ, quæ quondam comiti subiciebatur (*ibid.*, pag. 461). Datum præceptum x Kal. Maii, regni anno xxvii. Eidem synodo Trecensi astitit viii Kalendas Novemb. synodiceque ad Nicolaum papam epistolæ de iterata Ebonis expulsionem, et Hincmari ordinatione subscripsit.

Circa hæc tempora, a Provincia Senonensi delegatus, jussu et rogatu Nicolai I papæ, calumnias et convicia Photii adversus Ecclesiam Latinam docto et erudito retudit opere, quod editum est tomo VII Spicileg., pag. 1. Anno 868 rex Carolus Æneæ reddidit villam Nantriacum, in agro Pictavo secus fluvium Clinnum sitam. Datum diploma xv Kal. Aprilis, regni anno xxviii (*ibid.*, pag. 462). Jussu regis ejusdem ad Fossatense monasterium se contulit anno eodem ad recipiendum corpus sancti Mauri, quod e predio Audonis comitis ad Ararim, quo Danorum metu monachi deportaverant, in Fossatensem locum referendum rex volebat (*Sac. Bened.* parte II, pag. 168). Feretrum die 7 Aprilis humeris tulit, solemniter in ecclesiam B. Petri deportavit, et super altare SS. Apostolorum deposuit, ob eamque causam præbendam unam in ecclesia Parisiensi Fossatensi monasterio concessit, annuamque supplicationem instituit (*Chart.* xiv, col. 15). Perperam more suo hujus donationis fidem elevare conatus est Launois, sed quam futilia sunt quæ offert argumenta melius docebit Gerardus du Bois (*Hist. Ecclesiæ Paris.*, tom I, pag. 449).

Adfuit Æneæ, anno 869, synodo ad Vermeriatu,

ubi primum acta causa Hincmari Laudunensis, et subscriptis privilegiis Carroffensis et S. Vedasti monasteriorum. Eodem anno Pistis habita synodus, ubi metropolitanis Eglyonis votis obsecundans, ratum habuit privilegium regale, quod monasterio sancti Petri Vivi, in quo suam elegerat sepulturam, Egilo impertraverat. Anno 870 interfuit concilio apud Attiniacum, in quo iterum causa Hincmari Laudunensis acta est, ut patet ex capite 35 synodi Duziacensis. Vetus Necrologium monasterii sancti Germani Æneæ Parisiensis obitum ad vi Kal. Januarii adnotat. Itaque cum concilio Attiniacensi adfuerit Æneas anno 870, Duziacensique ejus successor Ingelwinus anno 871, hinc sequitur Æneam obiisse vi Kal. Jan. anni ejusdem.

Exstant tomo VIII Concil. Labb., append., pag.

A 1898, duæ Hincmari ad Æneam et Æneæ ad Hincmarum epistolæ, quarum in prima Hincmarus Æneam rogat ut adolescentem quemdam, nomine Bernonem, sibi ab abbate sancti Dionysii commissum, quem Æneas jam acolythum fecerat, litteris canonicis liceat in ecclesia sua retinere et regulariter ordinare. Respondit Æneas; at responsi initium tantum superest. Alia Lupus Ferrariensis ad Æneam epistola 119 filium neptis suæ commendat, ut militare beneficium illi conferat.

Quantum vero pietate simul et fide conspicuum Æneam satis demonstrant quæ supra allata sunt argumenta, quidam tamen memoria ejus labefactare ausi sunt, quos Gerardus du Bois refellit (*ibid.* pag. 458).

ÆNEÆ PARISIENSIS LIBER ADVERSUS GRÆCOS.

(Apud Acherium, Spicilegio tomo I.)

IN OPUS SUBSEQUENS ACHERII MONITUM.

Liber hic Æneæ, Parisiensis episcopi, adversus Græcos e bibliotheca Thuanea jam ab annis plus minus duodecim erutus. In eo multa cum Græcorum, tum Latinorum Patrum testimonia adducit Æneas. Græcorum testimonia propter antiquam illorum interpretationem reliqui sarta tecta; Latinorum vero, cum et proluxiora essent et frequentiora, ne tedium parerent lectori, sæpius expungi, servatis tamen prioribus et posterioribus verbis, remissoque ad edita citatorum Patrum opera lectore. Utraque, partim ad excusos auctorum libros, partim ad mss. contuli, adnotatis lectionibus variis, et nonnullis observatis quæ in editionibus non exstant.

Caroli Calvi imperatoris temporibus, inter Galliarum præsules pietate ac eruditione conspicuus vixit Æneas; eumque summis laudibus effert Lupus, abbas Ferrariensis, epistola 98, nomine cleri Parisiensis scripta, ad Guenilonem, archiepiscopum Senonensem: « Æneam, cujus præconia præmisimus, concorditer omnes eligimus, Æneam Patrem, Æneam prudentia ac probitate præcellentissimus rex noster polleat, ut solum ejus judicium de viro memorato posset sufficere, tamen conditionis humanæ non necesse, futurorumque curiosi, aulicorum nos ipsi propositum ac mores longe prius inspeximus, et inter graves probabilesque personas et sanctitate ferventes, hunc quem antistitem habere cupimus quotquot eum nosse potuimus, ut nunc palam est, absque errore annumeravimus, » etc. Et in rescripto Wenilonis metropolitani et coepiscoporum provincie Senonensis ad clerum Parisiensem, Lupi, epist. 99: « Quis leviter tetigit palatium, cui labor Æneæ non innotuit, et fervor in divinis rebus non apparuit? Quamobrem electionem in eo factam non proptio libenter sequimur, ut eum profuturum populo

B ejus, ad dignitatem pontificatus promovendum concorditer decernamus. Sit igitur vobis pastor, qui pro suis ad Deum meritis bene complacuit, et sequentes ejus veracem doctrinam, et sancta opera imitantes, ad cælestis regni pascua properate felices. » Episcopi etiam qui Carisiacensi synodo adfuerunt, in epistola ad Ludovicum regem Germaniæ, Æneam episcopum honorabilem appellant.

Unam ejusdem Æneæ epistolam, et alterius epistolæ fragmentum reperies in tomo II Concil. Galliarum, pag. 670.

Schisma Græcorum, contra quos Æneas scripsit librum hunc, quandoquidem memorarunt multi sive antiquiores, ut Nicolaus papa I, in epist. ad Galliarum episcopos; Ratramnus Corbeiensis, qui libros quatuor composuit contra Græcorum opposita; Frodoard., in Hist. Eccles. Rhemensis, lib. 1, cap. 17; sive recentiores, ut Baronius in Annal. Eccles., etc. Nos etiam in prævia monitione ad Ratramnum multa hic repetenda de eo non duximus.

C Advertas porro, lector, librum Isidori Hispanensis de Ordine Creaturarum, quem in hoc spicilegio edimus, ab Ænea citatum cap. 94 (tametsi quotquot hactenus legerim, hujus non meminisse) haud perperam me Isidoro tribuisse, licet solo ductum scripti codicis titulo: vetus enim est et gravis auctor Æneas, cui fidem adhibendam puto.

Hæc Acherius, quem haud paucis in locis refellit librarius suus; nam cum eum ipsum codicem quo usus erat consulisset deinde Baluzius V. C., mirum quoties eam lectionem quæ textum insederat, falsam et ab amanuensi confictam esse deprehendit. Textum quanta potuimus diligentia expurgavimus, cujus diligentie nostræ specimina cum initio operis præbere libuisset, singula deinde adnotare minus necessarium visum est.